

Kokemuksia maatilatalouden osake- yhtiöittämisestä

Kalle Rissanen

Opinnäytetyö

Huhtikuu 2019

Luonnonvara- ja ympäristöala

Agrologi (AMK), maaseutuelinkeinojen tutkinto-ohjelma

Tekijä(t) Rissanen Kalle	Julkaisun laji Opinnäytetyö, AMK	Päivämäärä huhtikuu 2019
	Sivumäärä 33	Julkaisun kieli Suomi
		Verkojulkaisulupa myönnetty: x
Työn nimi Kokemuksia maatilatalouden osakeyhtiöittämisestä		
Tutkinto-ohjelma Maaseutuelinkeinojen koulutusohjelma		
Työn ohjaaja(t) Hakkarainen Mari		
Toimeksiantaja(t)		
Tiivistelmä Maailman muuttuessa, on myös maatalous muuttunut niin ulkomailla kuin myös Suomessa. Kannattavuuden säilyttämiseksi ja maatalouden jatkuvuuden turvaamiseksi Suomessa on maatilat yhdistyneet ja tilakoot suurentuneet. Suuremmat maatilat eivät enää ole pelkkiä perheviljelmiä, vaan ne ovat suuria yrityksiä. Tämän takia yhtiömuodoksi valitaan suuremmilla tiloilla nykyään osakeyhtiö. Osakeyhtiömuotoinen yhtiömuoto tuo tiettyjä etuja, mutta myös haittoja, verrattuna muihin yhtiömuotoihin. Toteutustapana käytettiin kyselytutkimusta puhelinhaastattelun muodossa. Haastateltavat tilat olivat kaikki lypsykarjatiloja, eri puolelta Suomea. Kysymyksissä perehdyttiin osakeyhtiön kokemuksiin sen perustamisesta ja toiminnasta. Tuloksia saatiin kymmeneltä eri lypsykarjatilalta. Tuloksia tulkitessa, käy selvästi ilmi mitä kannattaa ottaa huomioon ja mitä mieltä osakeyhtiötä muodostaessa heti alusta alkaen. Tuloksien perusteella ulkopuolinen apu on melkein välttämätöntä, ellei osakeyhtiöittämisestä ole aikaisempaa kokemusta. Osakkaiden keskeiset kemiaat tulee olla kunnossa, jotta vältytään riidoilta myöhemmässä vaiheessa. Kaikki mahdolliset ja jopa mahdottomaltakin tuntuvat asiat kannattaa puhua ja selvittää kahvipöydässä ennen kuin nimeä laitetaan mihinkään sitovaan paperiin. Ja kaikesta sovitusta asioista kannattaa myös olla mustaa valkoisella, jotta sovitusta asioista ei tule epäselvyyksiä. Johtopäätökset olivat aika yksiselitteiset osakeyhtiön muodostamiseen ja sen toimintaan liittyen. Vastaukset olivat sen verran samanlaisia, että johtopäätöksissä ei tullut suuria yllätyksiä tai eroavaisuuksia.		
Avainsanat (asiasanat) Osakeyhtiö, maatalous, verotus		
Muut tiedot (salassa pidettävät liitteet)		

Author(s) Rissanen Kalle	Type of publication Bachelor's thesis	Date April 2019 Language of publication: Finnish
	Number of pages 33	Permission for web publication: x
Title of publication Experiences of limited company in agriculture		
Degree programme Agricultural and Rural Industries		
Supervisor(s) Hakkarainen Mari		
Assigned by		
Abstract When world changes, agriculture must change also, it changes abroad and here in Finland. Farmers want to make sure, that in future we can eat finnish food and we want product our own food. Farms are growing. It leads us to the point, when farms remind big companys, but it`s still owned by family`s. Limited company is the most used company form. To big companys, limited company includes more benefits, than other company forms. Questons were asked by calling farms, which have transformed to the limited company. Farms were dairy farms and they were located in different places of Finland. Interview include questions about what kind of project it was to change company form to limited company and how it has worked. Replies show us, what things is important and need to figure out before it`s wise to start limited company. There were ten different farms from whom the questions were asked. Conclusions were quite similar whit all replies.		
Keywords/tags (subjects) Limited company, agriculture, taxation		
Miscellaneous (Confidential information)		

Sisältö

1	Osakeyhtiö mahdollisuuten	4
2	Maidontuotanto Suomessa.....	4
3	Maatalouden yritysmuodot	5
3.1	Yksityinen maataloudenharjoittaja	5
3.1.1	Perustaminen.....	6
3.1.2	Kirjanpito	6
3.1.3	Verotus	7
3.1.4	Hyvät ja huonot puolet.....	7
3.2	Maatalousyhtymä.....	8
3.2.1	Perustaminen.....	8
3.2.2	Maatalousyhtymän muodostuminen	8
3.2.3	Kirjanpito	10
3.2.4	Verotus	10
3.2.5	Hyvät ja huonot puolet.....	10
3.3	Osakeyhtiö.....	11
3.3.1	Perustaminen.....	11
3.3.2	Kirjanpito	12
3.3.3	Verotus	13
3.3.4	Voiton käyttö ja tilinpäätös	13
3.3.5	Lomitusoikeudet ja MYEL-vakuutus	13
3.3.6	Hyvät ja huonot puolet.....	14
4	Tutkimusmenettely	14
4.1	Osakeyhtiöiden valinta.....	14
4.2	Tilat.....	15

5	Kysymysten valinta	15
6	Tulosten analysointi	16
6.1	Osakeyhtiön positiiviset puolet	16
6.2	Osakeyhtiön negatiiviset puolet	17
6.3	Muut vaikuttavat tekijät	17
6.3.1	Osakeyhtiöittämisprosessi	17
6.3.2	Osakkaiden tiedot	18
6.3.3	Osakeyhtiöiden koko ja omaisuus	19
6.3.4	Osakkaiden omat mietteet	20
7	Johtopäätökset: onko osakeyhtiöittäminen järkevää	21
7.1	Työn eteneminen ja hyöty	21
	Lähteet	23
	Liitteet	25
Liite 1.	Opinnäytetyön kyselyn kysymykset	25
Liite 2.	Osakeyhtiö nro. 1 haastattelun tulokset	25
Liite 3.	Osakeyhtiö nro. 2 haastattelun tulokset	26
Liite 4.	Osakeyhtiö nro. 3 haastattelun tulokset	26
Liite 5.	Osakeyhtiö nro. 4 haastattelun tulokset	27
Liite 6.	Osakeyhtiö nro. 5 haastattelun tulokset	27
Liite 7.	Osakeyhtiö nro. 6 haastattelun tulokset	28
Liite 8.	Osakeyhtiö nro. 7 haastattelun tulokset	28
Liite 9.	Osakeyhtiö nro. 8 haastattelun tulokset	29
Liite 10.	Osakeyhtiö nro. 9 haastattelun tulokset	29
Liite 11.	Osakeyhtiö nro. 10 haastattelun tulokset	30

Kuviot

Kuvaotsikkoluettelon hakusanoja ei löytynyt.

Kuvio 1. Maatilojen kehittymisen ennuste 5

Kuvio 2..... 19

1 Osakeyhtiö mahdollisuuten

Maatilojen kasvaessa on tilallisten mietittävä miten saada tilan talous pysymään hyvänä, ja mahdollistaa suomalaisen ruoan tuotanto jatkossakin. Vaikeat kesät sääolojen takia ja tukien maksun myöhästyminen laittoi monella tilalla talouden koville. Moni tila on jo joutunut lopettamaan toimintansa ajautumalla maksukyvyttömäksi ja muitten on ollut pakko kehitellä keinoja, jotta tilan talous ei menisi negatiiviseksi. Yhtenä keinona tilan talouden pelastamiseksi ja ruoan tuotannon jatkumisen varmistamiseksi on voinut olla pienempien tilojen yhdistäminen. Tällöin puheeksi saattaa tulla osakeyhtiö ja sen perustaminen.

Maatiloilla osakeyhtiön tekeminen sai uutta vauhtia, kun vuoden 2018 alussa varainsiirtovero poistui. Ennen sen poistumista, varainsiirtoveron osuus oli sen verran suuri, että se oli monella tilalla syynä olla tekemättä osakeyhtiötä. Jos verrataan osakeyhtiötä yritysmuotona maatilalan harjoittajaan, on verotus osakeyhtiöllä paljon vähäisempi. Monella tilalla, jotka ovat tehneet osakeyhtiön, onkin syynä ollut verohelpotus.

Tässä opinnäytetyössä selvitetään tilallisten kokemuksia osakeyhtiöstä.

Opinnäytetyötä varten haastateltiin 10 osakeyhtiön perustanutta tilallista, ja kysyttiin kokemuksia osakeyhtiöön siirtymisestä ja sen toimivuudesta tilalla. Kaikki tilat, joille haastattelu suoritettiin, olivat lypsykarjatilaja. Tilojen rajaus pelkästään lypsykarjatiloihin johtui opinnäytetyön tekijän omasta mielenkiinnosta maidontuotantoa kohtaan.

2 Maidontuotanto Suomessa

Suomessa maidontuotanto on vähentynyt niin meijerien vastaanottaman maidon määrän suhteen, kuin myös maitotilojen suhteen. Vuoden 2017 aikana maidontuottajien määrä väheni 7%. Tuotantonsa lopettaneista tiloista suurin osa on ollut alle 20 lypsylehmän kokoisia tiloja. Kun verrataan vuoden 2016 ja 2017 meijereiden vastaanottaman maidon määrää, ei pudotus ole ollut kuin 1%. Mutta kyseinen 1% vastaa 23 miljoonaa litraa maitoa. Ainut mikä on kasvattanut tuotantoaan, on ollut luomumaidon tuotannon määrä, joka oli 2017 vuonna 14% enemmän kuin vuonna 2016.

(Niemi, J. & Väre, M. 2018.) Vuonna 2018 Suomessa tuotettiin 2285 miljoonaa litraa meijerimaitoa. (Maidon kokonaistuotanto muuttujina Vuosi ja Tuotanto/käyttö. N.d.)

Vuonna 2000 tukihakemuksen jätti melkein 78 000 maatilaa, mutta vuonna 2017 tukihakemuksen jätti vain 50 500 maatilaa. Kotieläintaloudessa tilojen määrän laskeminen on ollut suurempaa kuin kotieläintuotantoa harjoittamattomilla tiloilla. Maidontuotannossa tilojen määrä on laskenut noin seitsemän prosenttia vuodessa, muilla tiloilla vauhti on ollut kolme prosenttia. Tilojen määrän väheneminen on näkynyt jäljelle jäävien tilojen koon kasvamisena. Vuonna 2000 tilojen keskimääräinen peltoala oli alle 28 hehtaaria. Vuoteen 2017 mennessä keskimääräinen peltoala on kasvanut 60 prosentilla, jolloin tilojen keskimääräinen peltoala on melkein 45 hehtaaria. Lypsykarjatililla lehmien määrä on myös kasvanut rakennemuutoksen myötä. Vuonna 2000 keskimääräinen lehmämäärä tilaa kohden oli 17 lehmää, kun se oli 2017 vuonna 38 lehmää. (Maatilojen määrä vähenee, mutta tuotanto säilyy ennallaan. 2018.)

Luke arvioi, että lypsykarjojen määrä Suomessa laskee ennusteen mukaan reilusti (ks. kuvio 1). Vuonna 2025 ennustetaan että maidontuotannossa olisi enää 4464 toimivaa lypsykarjatilaa. (Maatalouden rakennekehitysennuste. N.d.)

Yritysmäärä	2025E	2024E	2023E	2022E	2021E	2020E	2019E	2018E	2017E	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010
Maitotilat	4.464	4.586	4.757	4.966	5.224	5.520	5.849	6.222	6.701	7.273	7.721	8.088	8.485	8.994	9.563	10.208
Kaikki tilat	4.464	4.586	4.757	4.966	5.224	5.520	5.849	6.222	6.701	7.273	7.721	8.088	8.485	8.994	9.563	10.208

Kuvio 1. Maatilojen kehittymisen ennuste

3 Maatalouden yritysmuodot

3.1 Yksityinen maataloudenharjoittaja

Lakiteknisesti yrittäjä ja toiminimi ovat sama asia, eikä niitä voida pitää toisistaan erilisinä. Tästä syystä yrittäjä itse on velvollinen vastaamaan myös henkilökohtaisella omaisuudellaan yrityksen veloista ja velvoitteista, sekä myös niihin liittyvistä riskeistä. Tästä syystä toiminimi yrittäjällä voi olla enemmän riskejä, verrattuna vaikka osakeyhtiömuotoiseen yritykseen, jossa yhtiö on vastuussa veloista ja sopimuksista.

Yksityisellä maataloudenharjoittajalla ei ole niin paljon velvollisuuksia, verraten osakeyhtiö muotoiseen yritykseen. Kirjanpidon voi pitää yhdenkertaisena, eikä ole pakollista tehdä tilinpäätöstä (tämä tosin onnistuu vain pienellä liikevaihdolla) ja yritys pyörii ilman hallitusta. (Toiminimi lyhyesti. N.d)

3.1.1 Perustaminen

Toiminimen perustaminen on tehty nykyään helpoksi. Helpoimmillaan sen voi tehdä netissä, Yritys- ja yhteisötietojärjestelmän (YTJ) verkkopalvelussa. Jos kuitenkin haluaa, voi saman asian tehdä myös Y3-lomakkeella. Ennen perustamista on toiminimen perustavan henkilön ymmärrettävä muutamia asioita toiminimen perustamisesta. Näitä asioita ovat esimerkiksi mahdollisen starttirahan hakeminen, nimen valinta, pankkitilin valinta ja kirjanpidosta vastaaminen. (Toiminimen perustaminen. N.d.)

Perustamisilmoitus on tehtävä kaupparekisteriin jos, elinkeinotoiminnalle on pysyvä toimipaikka, palveluksessa on muita kuin aviopuoliso tai lapsenlapsi tai alaikäinen lapsi, kyseisen toiminimen nimi halutaan suojata, harjoitetaan luvanvaraista elinkeinotoimintaa. Verkossa tehdyssä perustamisilmoituksessa, saat Y-tunnuksen maksettua ja allekirjoitettua ilmoituksen. Jos perustamisilmoituksen tekee Y3 lomakkeella, menee Y-tunnuksen saamiseen muutama päivä. Tämän jälkeen on vielä tehtävä muutosilmoitus Verohallintoon. Tämän tehtyä voi ilmoittautua Verohallinnon arvonlisävelvollisten rekisteriin. (Yksityisen elinkeinoharjoittajan perustamisilmoitus. N.d.)

3.1.2 Kirjanpito

Kirjanpito omasta yrityksestään (riippumatta yritysmuodosta) pitää kaikkien huolehtia kirjanpidosta. Yrittäjällä on oma kirjanpito elinkeinollaan, josta hän vastaa henkilökohtaisilla varoillaan, vaikka yrityksen kirjanpito pidetään erillään yksityistaloudesta. Toiminimellä toimiva elinkeino voi pitää kirjanpitoaan yhdenkertaisena, jolloin se on helpompaa. Jotta tämä onnistuu, saa seuraavista kolmesta ehdosta täyttyä korkeintaan yksi päättynään ja myös sitä edeltäneenä tilikautena. Myös jos seuraavista kolmesta ehdosta kaksi tai useampi ehto ylittyy, on toiminimellä toimivan yrittäjän pidettävä kahdenkertaista kirjanpitoa; taseen loppusumma on enemmän kuin

100 000€, keskimäärin yrityksen palveluksessa on yli kolme henkilöä tai liikevaihto/sitä vastaava tuotto on yrityksellä enemmän kuin 200 000€. (Toiminimen kirjanpito. N.d.)

3.1.3 Verotus

Maataloudesta saatava tulos jaetaan kahteen eri tuloon, pääoma ja ansio. Pääomatuloilla on tietty veroprosentti (30%) aina 30 000€ asti. Ylittävästä osuudesta maksetaan veroa 34%. Ansiotuloja taas verotetaan progressiivisesti. Maatalouden tulos saadaan vähentämällä menot tuloista. Jos edellisenä vuonna on tullut tappiota, pitää se vähentää saadusta tuloksesta. Nyt on saatu jaettava yritystulo. Jotta päästään jakamaan yritystulo pääoma- ja ansiotuloksi, on siitä vielä vähennettävä 5% yrittäjävähennystä. (Tukiverotus – maataloudenharjoittaja. N.d.)

Pääomatulo muodostuu edellisen vuoden nettovarallisuuden vuotuisesta tulosta, ja on siitä 20%. Jos maatalouden harjoittamisen on aloittanut kuluvana vuotena, ei silloin pysty käyttämään edellisen vuoden nettovarallisuutta. Tällöin pääomatulo-osuuden laskemisen apuna käytetään kyseisen vuoden nettovarallisuutta. Pääomatulo-osuuden voi vaati myös olevan 0% tai 10% nettovarallisuudesta. Kun pääomatulo-osuus on saatu, vähennetään se yritystulosta. Tästä saatu tulos on ansiotuloa. Pääomatulo- ja ansiotulo-osuus jaetaan puolisojen kesken, jos puoliset yhdessä harjoittavat maataloutta. Ansiotulo-osuus jaetaan työpanoksen mukaan, kun taas pääomatulo-osuus jaetaan kummankin osapuolen kesken maatalouden nettovarallisuuden osuuden mukaan. (Tukiverotus – maataloudenharjoittaja. N.d.)

3.1.4 Hyvät ja huonot puolet

Hyviä puolia toimia yksityisenä maataloudenharjoittajana on sen perustamisen nopeus ja helppous. Toiminimi on myös edullista perustaa ja siihen riittää yksinkertainen kirjanpito, jonka yrittäjä itse onnistuu pitämään ajan tasalla. Huonoja puolia löytyy myös. Huonoihin puoliin liittyy vahvasti velat ja riskit. Sillä yrittäjä itse vastaa niistä henkilökohtaisella omaisuudellaan ja joutuu huolehtimaan niistä. (Toiminimen perustaminen. N.d.)

3.2 Maatalousyhtymä

Yhtymiä on olemassa kolme erilaista: maatalousyhtymä, metsäyhtymä ja kiinteistöyhtymä. Niistä kaikista käytetään nimitystä verotusyhtymä. Näillä millään ei voi olla elinkeinotoimintaa, koska silloin niitä kutsuttaisiin avoimiksi tai kommandiittiyhtiöiksi. Maatalousyhtymä (nimestään huolimatta) voi myös harjoittaa maatalouden ohella metsätaloutta. Yhtymä ei voi hankkia velkaa tai omaisuutta itse yhtymälle, koska yhtymän ei katsota olevan erillinen oikeushenkilö. Tästä huolimatta yhtymä pystyy maksamaan palkkaa sen osakkaille. (Yhtymäopas maa- ja metsätiloille. 2016.)

Koska maatalousyhtymä ei ole erillinen oikeushenkilö, vastaa osakkaat veloista ja velvoitteista henkilökohtaisella omaisuudellaan. Vaikka yhtymässä yksi osakkaista tekisi toimia, ovat kaikki muutkin osakkaat sitoutuneet niihin verotuksen suhteen.

(Yhtymäopas maa- ja metsätiloille. 2016.)

3.2.1 Perustaminen

Useimmissa tapauksissa maatalousyhtymän perustaa vanhemmat ja lapset tai sisarukset. Maatalousyhtymän perustamiseen tarvitaan vähintään kaksi henkilöä. Kuitenkaan aviopuolisot eivät voi keskenään muodostaa maatalousyhtymää yhteisesti omistamasta tilasta. Maatalousyhtymällä voi olla useampia tiloja toiminnassa, mutta niiden pitää muodostaa yksi taloudellinen kokonaisuus, että ne katsotaan yhtymäksi. Pelkästään vuokramaan tai muun omaisuuden sijoittaminen ei riitä, että yhtymä muodostuisi, vaan kaikkien osakkaiden on myös työskenneltävä kyseisessä maatalousyhtymässä, jotta yhtymän voi muodostaa. (Maatalousyhtymä. N.d.)

3.2.2 Maatalousyhtymän muodostuminen

Yhtymän muodostaminen onnistuu muutamalla eri tavalla. Näistä yleisimmät ovat vaiheittainen sukupolven vaihdos ja Maatilan luovutus kahdelle tai useammalle jatkajalle. Muita tapoja ovat Kuolinpesä yhtymä tai kaksi viljelijää yhteiseen lukuun harjoittaa maataloutta omilla tiloillaan tai vanhempien ja lasten välinen maatalousyhtymä, jossa lapset pääsevät yhtymään osakkaaksi hankkimalla maatalousmaata muualta kuin vanhempien tilalta, hankkivat myös koneen, joka on yhtymän käytössä ja

osallistuvat omalla työpanoksellaan yhtymän töihin. Jos maatalousyhtymän muodostaa kyseisellä tavalla, on sen kumminkin vastattava tosiasiallisia olosuhteita. Muuten toimien voidaan katsoa olevan veronkiertoa, eikä maatalousyhtymän muodostaminen onnistu. (Yhtymäopas maa- ja metsätiloille. 2016.)

3.2.2.1 Vaiheittainen sukupolvenvaihdos

Vaiheittaisessa sukupolvenvaihdoksessa maatalousyhtymän muodostus tapahtuu yleensä osan maatilän omistuksesta jatkajalle lahja- tai kauppakirjalla. Jatkajalle luovutettava määrä voidaan päättää tilakohtaisesti, mutta useimmissa tapauksissa luovutetaan puolet kiinteästä omaisuudesta. Kiinteään omaisuuteen kuuluu rakennukset ja maapohja. Loput (eläimet, kalusto, tukioikeudet ja tuote- ja tarvikevarastot) ovat irtainta omaisuutta, ja niiden luovutettavan osuuden suuruus voidaan myös päättää tilakohtaisesti. Vaiheittainen sukupolvenvaihdos kestää yleensä muutaman vuoden, ja sen ikäinen on myös maatalousyhtymä. Maatalousyhtymä lakkaa olemasta, kun jatkajalle on myyty kaikki tilän omaisuus. (Yhtymäopas maa- ja metsätiloille. 2016.)

3.2.2.2 Luovutus kahdelle tai useammalle jatkajalle

Maatalousyhtymä muodostuu silloin, kun tila luovutetaan vähintään kahdelle henkilölle, yhteisesti. Osakkaita voi olla useita, koska lukumäärää ei ole rajoitettu. Tässä tapauksessa aviopari vastaa yhtä luovutuksen saajaa. Maatalousyhtymän osakkaat voivat itse valita, millaisilla suuruudella kukin omistaa osan tilaa, koska osakkaiden saama tulo perustuu lähtökohtaisesti työpanokseen tilalla. (Yhtymäopas maa- ja metsätiloille. 2016.)

3.2.2.3 Kuolinpesän kautta

Kuolinpesä syntyy, jos maatilän omistaja kuolee. Kuolinpesä on oma verotuksen kohde. Maatalousyhtymä muodostuu, kun ositus- tai perinnönjako on suoritettu. Pesän osakkaiden on myös jatkettava maataloutta yhteiseen lukuun. Jos joku pesän osakkaista on halukas lunastamaan maatilän itselleen, kannattaa maatalousyhtymä muodostaa kuolinpesästä, ennen kuin ruvetaan sopimaan kauppvoja osakkaiden välillä. (Yhtymäopas maa- ja metsätiloille. 2016.)

3.2.3 Kirjanpito

Kirjanpitoon maatalousyhtymällä pätee samat säännöt kuin yksityisellä maataloudenharjoittajalla. Tuloista ja menoista on muistiinpanovelvollisuus ja maatalousyhtymän on annettava verolomakkeet 2 ja 2C, koskien edellisen vuoden toimintaa maatalousyhtymässä enne helmikuun loppua. (Yhtymäopas maa- ja metsätiloille. 2016.)

3.2.4 Verotus

Itse maatalousyhtymää ei pidetä verovelvollisena. Veron määrä (olipa verotettava tuloa tai tappiota) määräytyy maatalousyhtymän osakkaiden kesken, riippuen heidän osuuksiensa, jotka liittyvät maatalousyhtymän tulokseen, mukaan. Yleisesti puhdas tulo jaetaan työpanoksen mukaan maatalousyhtymässä, kun taas metsäyhtymässä puhdas tulo jaetaan yleensä omistus suhteiden mukaan. (Yhtymäopas maa- ja metsätiloille. 2016.)

Jos maatalousyhtymällä on muutakin toimintaa (metsätalous) mistä tulee tuloja, lasketaan niistä muodostuva tulos. Saatu tulos jaetaan osakkaille, yhtymäselvityksellä (lomake 36) tehdyn tulo-osuuksien mukaan, ja tämä on heidän verotettava. Jos yhtymäselvityslomakkeelle on tehty muutoksia esitäyttämisen jälkeen, on se palautettava. Vaikka maatalousyhtymällä ei ole nettovarallisuutta, on sen silti ilmoitettava rakennusten ja koneiden arvo, ja myös maatalouteen liittyvien osuuksien ja osakkeiden arvo. Ilmoitus tapahtuu lomakkeella 2. Velkoja ei maatalousyhtymän tarvitse ilmoittaa kyseisellä lomakkeella. (Yhtymäopas maa- ja metsätiloille. 2016.)

3.2.5 Hyvät ja huonot puolet

Maatalousyhtymässä myös osakkaat itse vastaavat yrityksen veloista ja velvoitteista omalla henkilökohtaisella omaisuudellansa. Tämä voi olla suurikin rasite yrittäjille, varsinkin jos tilalla on investoitu ja velkaa on kertynyt paljon. Osakeyhtiössä tätä tilannetta ei pääse syntymään, koska osakeyhtiö voi ottaa velkaa omiin nimiinsä, e yrittäjien. Yhtymä voi tarjota sukupolven vaihdosta mieltävälle tilalle hyvän mahdollisuuden uudelle sukupolvelle astua mukaan tilan toimintaan. Yhtymän kautta tilan pyörittämisen opettelu ja vastuun kasvaminen tilan asioista tulevat osissa, eikä kaikki siirry heti jatkajan vastuulle. Tämä voi olla huomattava stressiä lieventävä tekijä.

3.3 Osakeyhtiö

Maatalouden yritysmuodon muuttamista osakeyhtiöksi, voi ajaa useampi asia.

Yleensä syynä on toiminnan laajentaminen niin suureksi, että osakeyhtiö onärkevin vaihtoehto yritysmuodoksi, johtuen sen kevyemmästä verotuksesta verrattuna yksityiseen maatalouden harjoittajaan tai maatalousyhtymään. Vuosi 2018 oli monelle osakeyhtiöittämissä miettineelle tilalle ilon aikaa, kun toimintamuodon muuttamisesta osakeyhtiöksi ei enää tarvinnut maksaa varainsiirtoveroa. Kyseinen vero oli usein niin suuri (4 %), että yritysmuotoa ei sen takia haluttu muuttaa osakeyhtiöksi. (Muutokset yrityksen toiminnassa. N.d.)

3.3.1 Perustaminen

Osakeyhtiöitä on olemassa kahta erilaista, julkisija ja yksityisiä. Näitten suurin ero tulee osakeyhtiöiden pääomasta. Julkisen osakeyhtiön osakkeilla voidaan myös käydä kauppaa julkisilla arvopaperimarkkinoilla, kun taas yksityisen osakeyhtiön osakkeilla tämä ei ole mahdollista. Julkisen osakeyhtiön perustaminen vaatii osakeyhtiöltä osakepääomaksi vähintään 80 000€, kun taas yksityisellä osakeyhtiöllä ei vähimmäismäärää ole. Maataloudessa jos muodostetaan osakeyhtiö, on se yksityinen yleensä, johtuen juuri pienemmästä osakepääoman määrästä osakeyhtiötä perustettaessa. (Osakeyhtiö. N.d.)

Osakeyhtiön jäsenien on sijoitettava osakepääomaa, jotta voidaan saada uusi osakeyhtiö. Toisena vaihtoehtona on tehdä toimintamuodon muutos. Tämä tarkoittaa ta-sejatkuvuutta, jolloin yhtiöön sijoitetaan omaisuutta apportina. (Kokonaiskuvaus yhtiömuotoisesta maataloudesta Suomessa. N.d.)

Apportti on jotakin muuta, kuin rahaa, joka sijoitetaan osakeyhtiöön. Apportilla pitää olla osakeyhtiölle jotain taloudellista arvoa. Apportin voi käyttää yritysmuodon muutoksissa ja osakeyhtiötä perustettaessa. Eli tällöin maksetaan apportin avulla osakkeen hinta. Jotta apporttia voidaan käyttää osakeyhtiön perustamiseen, on osakeyhtiötä perustettaessa perustamissopimukseen tehtävä määräys, joka koskee apporttia ja sen käyttämistä. (Apportti osakeyhtiössä. N.d.)

3.3.2 Kirjanpito

Laki määrää kaikki yritykset kirjanpitovelvollisiksi, tämä tarkoittaa liiketoiminnan tapahtumien ja niissä liikkuvan rahan määrän ylös kirjaamista. Kirjanpidon tarkoituksena on selvittää millä mallilla yrityksen talous on, ja kertoa yrityksen omistajille talouden tilanteen, ollaanko plussalla vai miinuksella. Kirjanpidossa huomioon otettavat asiat ovat yrityksen tulot ja kulut, yrityksen omaisuudesta ja yrityksen varoista ja mahdollisista veloista. (Osakeyhtiön kirjanpito ja tilintarkastus. N.d.)

Osakeyhtiöiden kirjanpito on aina kahdenkertainen. Kahdenkertainen kirjanpito eroaa yhdenkertaisesta kirjanpidosta (joka voidaan tehdä esimerkiksi yksityisenä maataloudenharjoittajana) sillä, että liiketapahtumista tehtävät kirjaukset pitää aina kirjata kahdelle eri tilille, kredit- ja debettilille. Tämän avulla kirjanpidosta nähdään mihin raha on käytetty ja miltä tililtä rahat on lähtenyt. (Osakeyhtiön kirjanpito ja tilintarkastus. N.d.)

Kun osakeyhtiö tekee liiketapahtumia, on niistä oltava kuitti tai jokin muu tosite todisteena. Liiketapahtumat laitetaan kirjanpitoon aikajärjestyksessä, ja sen takia tosisteista tulee löytyä päiväys ja numerointi. Osakeyhtiön tilikausi pääsääntöisesti kestää 12 kuukautta, mutta poikkeuksiakin voi olla. Ensimmäisen tilikauden pituus voi olla minimissään 6kk ja enimmillään 18kk. Tärkeä asia osakeyhtiön talouden tarkastelussa on tilinpäätös, joka esittelee talouden tunnuslukuja. Se kertoo yrityksen omistajille osakeyhtiön tuloksen ja varallisuuden. (Osakeyhtiön kirjanpito ja tilintarkastus. N.d.)

Osakeyhtiölle voi olla hyötyä hankkia tilintarkastaja, tämä ei ole välttämätöntä sillä laki ei velvoita valita tilintarkastajaa. Tähän on kuitenkin olemassa ehtoja:

-taseen loppusumma on yli 100 000€

-liikevaihto tai liikevaihtoa vastaava tuotto on yli 200 000€

-yrityksen keskimääräinen palveluksessa olevien henkilöiden määrä ylittää kolme henkilöä

Jos yksi tai ei yhtään edellä mainituista ehdoista ei täyty päättyneellä tai sitä edeltäneellä tilikaudella täyty, ei laki silloin velvoita valitsemaan tilintarkastajaa. Tilintarkastajan valitsematta jättäminen on siis mahdollista vain, jos osakeyhtiön toiminta on

pientä. Vaikka osakeyhtiö olisikin pieni, voi yhtiösopimus, yhtiöjärjestys tai säännöt käskää valitsemaan tilintarkastajan. Tilintarkastajaa valittaessa, kannattaa siihen valita ammattitaitoinen ja kokenut henkilö. Tilintarkastaja varmistaa yrityksen tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen todenmukaisuuden, jotta yrittäjän on mahdollista saada todellinen kuva yrityksen tilasta. (Osakeyhtiön kirjanpito ja tilintarkastus. N.d.)

3.3.3 Verotus

Osakeyhtiö on itsenäinen verovelvollinen, tämä tarkoittaa sitä, että osakeyhtiö itse vastaa saamiensa tulojensa verotuksesta. Jotta tiedetään mistä summasta maksetaan veroa, pitää se ensin laskea. Veronalaisista tuloista vähennetään vähennyskelpoiset menot, tästä saadaan verotettava tuloa, tai jos menot ovat olleet tuloja suuremmat saadaan siitä yritykselle muodostuneen tappion määrä. Verotettavan tulon tuloveroprosentti osakeyhtiöillä on 20%. Mahdolliset verotuksessa syntyneet tappiot vähennetään seuraavien 10 verovuoden aikana, aina kun tuloa yritykselle syntyy. Osakeyhtiöllä on mahdollista myös menettää vähennettävät tappiot, jos yhtiön osakkeista enemmän kuin puolet on vaihtanut omistajaa tappiovuoden aikana tai sen jälkeen. Jos osakkeet on vaihtunut perinnön tai testamentin avulla, ei silloin tappioiden vähentämisen menettämistä tapahdu. Osakeyhtiön on myös mahdollista hakea erityislupa olla menettämättä tappioiden vähentämisen oikeutta, vaikka omistajanvaihdos osakkeille olisikin tapahtunut. (Muutokset yrityksen toiminnassa. N.d.)

3.3.4 Voiton käyttö ja tilinpäätös

Osakeyhtiö osakkaille voidaan jakaa osinkoja, joiden suuruus riippuu tilikauden voitosta ja mahdollisesta edellisen tilikauden voittojäännöksestä. Osinkojen määrään vaikuttaa myös mahdolliset edellisen tilikauden tappiot. Tilinpäätökseen kuuluu tase ja tuloslaskelma, sekä rahoituslaskelma. Toimintakertous toimii asiakirjana tilinpäätöksessä. (Tomperi 2016, 213-216.)

3.3.5 Lomitusoikeudet ja MYEL-vakuutus

Osakeyhtiössä ei MYEL-vakuutuksen saamien ole niin yksinkertaista kuin muissa yritysmuodoissa. Osakeyhtiön osakas, on mahdollista vakuuttaa, kunhan hän on johtavassa asemassa, tai omistaa itse yli 30% osakkeista. Tai toisena vaihtoehtona, että

yrittäjällä on johtavan aseman lisäksi yli 30% osakkaiden äänimäärästä. Jos johtavassa asemassa oleva osakeyhtiön osakas omistaa avio- tai avopuolison, alenevassa tai ylenevässä polvessa olevan henkilön tai samassa taloudessa asuvan henkilön kanssa yli puolet yhtiön osakepääomasta tai yli puolet äänioikeuksista osakeyhtiössä, saa hän silloin MYEL-vakuutuksen. Jos osakkaan aviopuoliso omistaa vähintään yhden osakkeen osakeyhtiöstä, saa myös hän silloin MYEL-vakuutuksen itselleen.

(Yhtiömuotoinen toiminta. N.d.)

3.3.6 Hyvät ja huonot puolet

Osakeyhtiön hyviä puolia verrattuna aiempiin yritysmuotoihin merkittävänä tekijänä on kevyempi verotus. Koska osakeyhtiö on itsenäinen verovelvollinen, vastaa se myös silloin itse veloista, eli ne eivät ole osakkaitten henkilökohtaisen omaisuuden uhkana. Koska osakkaita on enemmän, pystytään silloin myös jakamaan eri työtehtäviä ja niiden vastuuta eri henkilöille. Huonoja puolia löytyy myös. Kirjanpito on osakeyhtiöllä kahdenkertainen ja talouden seuraaminen on paljon tarkempaa, johtuen kaikkien toimintojen ylös kirjaamisesta kahdelle eri tilille. Osakeyhtiöstä on myös hankalampaa saada itse osakkaille voittoa, ja sitä voi jakaa vain palkkana tai osinkona. Myös osakkaitten väliset kemiat ja välien mahdollinen tulehtuminen ovat vaaraksi itse osakeyhtiölle ja sen tuottavuudelle.

4 Tutkimusmenettely

4.1 Osakeyhtiöiden valinta

Tässä tutkimuksessa käytettiin kvalitatiivista tutkimusmenetelmää. Tutkimukseen haastateltiin 10 eri osakeyhtiön perustanutta maatilaa. Maatilat sijaitsivat eri puolilla Suomea. Haastateltavien osakeyhtiöiden etsinnässä suurin valintakriteeri oli se, että kaikki osakeyhtiöt olivat tuotantomuodoltaan lypsykarjatiloja. Tarkoituksena oli myös saada hieman eri ikäisiä osakeyhtiöitä, jotta tuloksia analysoitaessa voitiin nähdä, onko osakeyhtiön iällä merkitystä sen toiminnassa. Osakeyhtiöiden etsinnässä käytettiin apuna Finderin yrityshakua. Tämä oli nopein keino löytää oikeanlaisia osakeyhtiöitä tutkimusta varten, ja saada tiedot, joiden avulla saatiin yhteyttä osakeyhtiöihin. Kysely tehtiin puhelinhaastattelulla, koska se oli helpoin ja nopein tapa suorittaa

kysely. Puhelut tallennettiin haastateltavien osakeyhtiön osakkaiden suostumuksella, jonka jälkeen haastattelut litteroitiin nopealla aikataululla, jotta puhelut olivat vielä tuoreessa muistissa. Tämä helpotti litterointia huomattavasti. Puhelinhaastatteluiden tekeminen painottui alkukevääseen 2018. Kysely yritettiin ensin suorittaa webropolin avulla. Kysely luotiin webropolin avulla, samaa pohjaa käytettiin myös puhelinhaastattelussa. Webropolin kysely lähetettiin Facebookissa toimivaan Maajussit-ryhmään. Täältä toivottiin saavan tarpeeksi vastauksia, jotta kyselystä oltaisiin saatu validi. Vastusten määrä jäi kuitenkin alhaiseksi, joten webropolin ja Facebookin käytöstä luovuttiin. Tämän takia tutkimuksessa siirryttiin puhelinhaastatteluun. Puhelinhaastattelu osoittautuikin hyväksi vaihtoehdoksi, ja kysely saatiin toteutettua.

4.2 Tilat

Tilojen sijainti pääasiassa painottui keskisuomen ja Savon seudulle. Tilojen eläinmäärä vaihteli 56 lehmästä aina 300 lehmään. Keskimääräinen lehmämäärä haastatelluilta tiloilta oli 165 lypsylehmää. Kaikista osakeyhtiöistä vain yhdellä ei ollut peltoa ollenkaan. Muuten peltohehtaarien määrä vaihteli 130 hehtaarista aina 300 hehtaariin. Kahdella osakeyhtiöllä oli myös sopimusviljelyssä olevia pelloja. Sopimusviljelyssä olevien peltosten määrä oli yli 100 hehtaaria kummallakin osakeyhtiöllä. Yksi osakeyhtiöistä oli perustettu vasta kaksi kuukautta ennen haastattelua, mutta muut olivat olleet toiminnassa jo useamman vuoden.

5 Kysymysten valinta

Tässä opinnäytetyössä ei lasketa onko osakeyhtiöittäminen tuonut tiloille taloudellista hyötyä vai tappiota. Opinnäytetyössä keskitytään vain itse tilallisten kokemuksiin ja mielipiteisiin. Laskelmien tekeminen jätettiin kokonaan pois jo alkuvaiheessa, ettei opinnäytetyö olisi paisunut liian suureksi. Kyselyn avulla haluttiin saada tietää yleisesti osakeyhtiön perustamisesta ja toimimisesta. Yleisten tietojen jälkeen (osakkaiden määrä, ikä ja ammatit, tilan koko ja mitä kaikkea osakeyhtiön omistuksessa on) kysymyksissä painotuttiin syyhyn, miksi osakeyhtiö perustettiin, ulkopuoliseen apuun, osakeyhtiön tuomiin hyviin ja huonoihin asioihin sekä omiin mietteisiin osakeyhtiön toiminnasta ja muistettavista asioista sen toiminnassa.

6 Tulosten analysointi

6.1 Osakeyhtiön positiiviset puolet

Kyselystä kävi ilmi, että suurin syy osakeyhtiön tekemiselle on ollut haastatelluilla maatiloilla keventynyt verotus. Suurilla tiloilla verot muodostavat suuren osan rahanliikenteestä, ja tämän takia on ymmärrettävää, miksi osakeyhtiöstä on muodostunut houkutteleva vaihtoehto. Haastateltujen maatilojen joukosta yksi mainitsi, että verotuksen helpottuminen ei ole tarpeeksi painava syy yksistään perustaa osakeyhtiö. Tällaisen mielestä osakeyhtiöllä pitää saavuttaa muitakin hyötyjä. Tämän osakeyhtiön mielestä syitä perustaa osakeyhtiö on talouden selkeytyminen. Selkeytyneellä taloudella tarkoitetaan sitä, että koska osakeyhtiö on itse verovelvollinen ja voi ottaa omiin nimiinsä lainaa ja varallisuutta, eikä kaikki ole kytköksissä yksityistalouteen. Yritys pyörii itsenäisesti ja yksityistalous on kokonaan oma taloutensa. Kyseinen syy mainittiin myös muidenkin haastatteluiden yhteydessä, eikä pelkästään vain yhden.

Osakeyhtiössä voi osakkaita olla useampia. Tämän takia kyselyssä mainittiin, että kaikista asioista, jotka koskevat osakeyhtiötä tai sen osakkaita, on sovittava yhtiökoukussa ja sopimuksista myös tehtävä kirjalliset versiot. Kun kaikesta on sovittu kirjallisesti heti alusta alkaen, helpottaa se kaikkien työskentelyä osakeyhtiössä. Näin vältetään mahdollisilta yllätyksiltä, kun kaikki osakkaat tietävät missä mennään. Useamman osakkaan mukana oleminen oli kuitenkin positiivinen asia, sillä tämän avulla vastuualueita pystyttiin jakamaan osakkaitten kesken, eikä yhden henkilön tarvitse hoitaa kaikkia asioita. Useampi osakas mahdollistaa myös tilan ulkopuolella työskentelyn.

Riskien hallinta nähtiin myös helpompana, kun on perustettu osakeyhtiö. Jos otettu riski osoittautuukin huonoksi valinnaksi, ei se näy yksityistaloudessa. Vaikka virheet eivät vaikuta yksityistalouteen, ei virheisiin ole silti varaa osakeyhtiössä. Pienikin virhe voi kasvaa suureksi ja näin vaikeuttaa osakeyhtiön taloutta. Myös maailmalla tapahtuviin muutoksiin on helpompi reagoida, kun riskien hallinta on helpompaa.

6.2 Osakeyhtiön negatiiviset puolet

Kyselyssä mainittiin, että osakeyhtiöittäminen voi olla aikaa vievä projekti. Haastatetuilta tiloilta saatuja vastauksia prosessin kestämisestä vaihteli suuresti kahdesta kuukaudesta aina useampaan vuoteen. Prosessin kestäminen syyt johtuivat verottajasta ja hänen tietämättömyydestä asian suhteen. Oli epäsevälyksiä, miten asiat menevät osakeyhtiössä ja näitä jouduttiin itse myös opiskelemaan ahkerasti. Työtä prosessin suhteen aiheutti myös itselle osakeyhtiön toiminnan ja perustamisen selvittäminen itselle, ettei lähde tekemään osakeyhtiötä vajaalla tietopohjalla. Kunhan itselle oli saatu selvitettyä osakeyhtiön salat, oli itse muutosprosessi helppo.

Osakeyhtiön muodostamisen huonoina puolina mainittiin kasvaneiden paperitöiden määrä. Tämä johtuu osakeyhtiömuotoisen yrityksen vaatimuksesta pitää kahdenkertaista kirjanpitoa yrityksen talouden tuloista ja menoista. Myös tarkempi kirjanpito mainittiin haastattelussa yhtenä huonona puolena. Nämä asiat nähtiin kuitenkin myös hyvänä asiana, koska tarkemmasta kirjanpidosta hyötyy kaikki osakeyhtiön osakkaat ja tiedot ovat helpommin luettavissa.

Kun ruvetaan miettimään ja tekemään laskelmia osakeyhtiön taloudesta ja mahdollisesta perustamisesta, on laskelmissa käytettävien lukujen oltava realistisia. Kyselyssä mainittiin, että yhdellä tilalla laskelmat oli tehty liian optimistisilla luvuilla, ja näin laskelmat saatiin näyttämään todellisuutta paremmilta. Liian optimistisiin lukuihin syynä löytyi uusi rakenteilla oleva navetta. Yrittäjät olettivat, että lypsylehmien tuotos paranee uuden navetan myötä, mutta näin ei käynytäkään. Myös maailman taloudessa tapahtuneet muutokset olivat heikentäneet osakeyhtiön tulosta. Tästä syystä osakeyhtiö ei ole pystynyt tuottamaan odotettua taloudellista hyötyä, mitä laskelmat näyttivät.

6.3 Muut vaikuttavat tekijät

6.3.1 Osakeyhtiöittämisprosessi

Ulkopuolinen apu oli koettu erittäin tärkeäksi haastatelluilla osakeyhtiöillä. Ilman ulkopuolista apua ei muutaman osakeyhtiön mukaan kannata edes lähteä aloittamaan koko prosessia. Yhdellä osakeyhtiöllä on tänä päivänäkin käytössä ulkopuolista apua,

joka hoitaa osakeyhtiön laskut. Vain yksi yrittäjä sanoi, että ulkopuolista apua ei tarvitse prosessissa. Tämä johtui siitä, että kyseisen osakeyhtiön osakkailla oli jo aikaisempaa kokemusta osakeyhtiön tekemisestä.

Osakeyhtiötä tehtäessä, moni haastateltu osakeyhtiö mainitsi ulkopuolisena avun lähteenä ProAgrian. ProAgrialta löytyvien ammattilaisten avulla saatiin paljon tietoa osakeyhtiöittämisestä ja itse osakeyhtiöstä. Myös yksityisiä tilitoimistoja, pankkeja ja konsulttiyhioitä oli käytetty apuna osakeyhtiöittämisessä.

6.3.2 Osakkaiden tiedot

Haastattelussa yleisin osakeyhtiön osaksmäärä oli kaksi osakasta. Suurin osaksmäärä oli viisi osakasta. Suuri määrä johtui siitä, koska kolme eri tilaa oli perustanut osakeyhtiön. Näin ollen myös osakkaita oli mukana enemmän. Tämä nähtiin vain hyväksi asiaksi osakeyhtiössä. Moni osakeyhtiö oli juuri muodostunut eri tilojen yhteistyönä. Muissa tapauksissa saattoi joku osakeyhtiön osakkaista olla tuleva jatkaja. Tästä johtuen muutamassa osakeyhtiössä oli osakkaiden ikähaarukka suuri. Tutkimuksen tuloksena osakkaiden ikä vaihteli 18 ja 59 ikävuoden välillä. Kun osakkaita on paljon, ei kaikkien panosta välttämättä tarvita navetalla. Tämä johtaa siihen, että muutama osakas voi työskennellä myös osakeyhtiön ulkopuolella. Tästä huolimatta osaksa vastaa omalla osakkaiden määrällään osakeyhtiön päätöksistä ja valinnoista investointeihin tai vaikka laajennuksiin.

Osakeyhtiöiden osakkailla oli erilaisia ammatteja. Kaikki ei liittynyt maatalouteen, vaan ennen osakeyhtiöittämistä tai koko tilan pitoa, on oltu eri alan töissä. Noin puolella haastatelluista osakeyhtiöistä oli yksi agroligin opinnot suorittanut osakas. Muita ammatteja olivat lähihoitaja, rekkakuski, ajoneuvo asentaja, metallialan perustutkinto, kauppatieteiden perustutkinto ja yliopisto pohjainen koulutus. Muutamassa osakeyhtiössä oli tilan pito aloitettu heti maatalousalan perustutkinnon ja emäntäkoulun suorittamisen jälkeen ja myöhemmässä vaiheessa vaihdettu yhtiömuotoa yksityisestä maataloudenharjoittajasta tai maatalousyhtymästä osakeyhtiöön. Aikaisemmista ammanteista kuten rekkakuski ja lähihoitaja oli luovuttu osakeyhtiön perustamisen myötä.

Työtehtävät osakeyhtiöissä jakautuivat osakkaiden omien taitojen mukaan. Jos osakkaita oli useampi, saattoi yksi osakkata vastata vain taloudesta, eikä välttämättä työskennellä navetalla ollenkaan. Tässä tilanteessa on tärkeää muistaa pitää taloudesta vastaava osakas hyvin kärryillä navetalla tapahtuvista asioista, jotta talous osataan suunnitella huolella tulevaisuutta varten. Yleensä osakeyhtiöissä miehet hoitavat pelto – ja konetöihin liittyvät asiat, ja naiset ottavat vastuun jalostuksesta ja eläinten hoidosta. Tämä ei tietenkään päde kaikkiin osakeyhtiöihin tai muihin yhtiömuotoihin.

6.3.3 Osakeyhtiöiden koko ja omaisuus

Haastatelluista osakeyhtiöistä kahdella oli alle 100 lypsylehmää. Pienin määrä oli 56 lypsylehmää ja suurin 300 lypsylehmää. Vain yhdellä osakeyhtiöllä ei ollut peltoa yhtään omistuksessa. Pellot oli jätetty yrittäjille itselleen, koska yrittäjien omasta mielestä olisi ollut turhaa siirtää niitä osakeyhtiön omistukseen. Kaikilla muilla oli omaa peltoa aina 100 hehtaarista 300 hehtaariin asti. Osalla osakeyhtiöistä oli myös sopimusviljelyssä olevia peltoja, näiden pinta-ala ylitti kyseisillä tiloilla 100 hehtaaria.

Osakeyhtiö	Eläinmäärä	Oma peltoala ha	Vuokra/sopimusviljely peltoala ha
1	210	275	100
2	70	130	0
3	56	145	0
4	150	0	0
5	300	250	0
6	150	300	0
7	115	400	0
8	200	300	0
9	130	100	180
10	270	250	0

Kuvio 2 Haastateltujen tilojen pelto- ja eläinmäärä

Jokaisen osakeyhtiön omistukseen kuuluu itse tuotantorakennus ja sen eläimet. Yhteenkään osakeyhtiöön ei oltu otettu mukaan asuinrakennusta, mikä on viisasta pitää erillään osakeyhtiöstä. Jos käy niin huono tilanne, että osakeyhtiö ei syystä tai toisesta pysty tuottamaan voittoa vaan ajautuu taloudellisiin vaikeuksiin, on ainakin

asuinrakennus erillään osakeyhtiöstä eikä ole pelkoa sen menettämisestä. Tästä samaisesta syystä myös metsät oli jätetty muutamalla osakeyhtiöllä pois osakeyhtiön omaisuudesta. Muutamalla oli mukana kaikki muu, eli navetta, eläimet, koneet, pellot ja metsät. Suurin osa oli kuitenkin jättänyt metsät pois osakeyhtiön omaisuudesta.

Suosituin vaihtoehto osakeyhtiön omistuksessa olevalla materiaalilla oli navetta, eläimet, pellot ja navetalla tarvittavat rehun käsittelyyn liittyvät koneet. Näillä koneilla ja rakennuksilla on tärkein merkitys osakeyhtiön kannattavuudessa. Osakeyhtiön tulos tehdään navetalla, koska siellä tuotetaan maito. Tämän takia on osakeyhtiön tärkeää panostaa juuri sinne missä niitä tarvitaan. Jos osakeyhtiö on muodostunut useamman eri tilan yhdistyessä, on näillä tiloilla vielä omat pellot, ja mahdollisesti nuorkarjan kasvatusta erikseen. Osakeyhtiö pystyy ostamaan yhtiön osakkailta palveluita, kuten nuorkarjan kasvatusta ja peltotöitä.

6.3.4 Osakkaiden omat mietteet

Lopuksi kyselyssä kysyttiin osakkaiden omia mielipiteitä tai neuvoja muille osakeyhtiötä miettiville tilallisille. Monelta osakeyhtiöltä tuli maininta, että mukana prosessissa kannattaa olla joku, joka sen ymmärtää. Vaikka mukana olisikin ulkopuolista apua, on silti tulevan osakeyhtiön osakkailla suuri rooli prosessissa ja sen todenmukaisuudessa. Maatilan tulee olla toimiva ennen osakeyhtiöittämistä, eikä sitä kannata tehdä, jos tilalla menee huonosti. Tilan oman pääoman pitää olla kunnossa ja tilan toimintakykyinen. Osakkaiden on myös tärkeää muistaa varmistaa, että jokainen saa MYEL-vakuutuksen. Aikaa kannattaa varata prosessiin, liian kiirettä ei pidä eikä kannata pitää. Yhden haastatellun yhteydessä mainittiin, että osakeyhtiötä ei kannata tehdä, jos et meinaa investoida tai laajentaa, sillä muuten verotuksesta ei saa kaikkea hyötyä irti. Osakeyhtiöittämistä ei pidä pelätä. Ennen prosessia pitää osakeyhtiötä tekeville olla selvillä osakeyhtiön tarkoitus ja mitä se tarkoittaa. On myös hyvä, että mukana prosessissa on joku sellainen ulkopuolinen henkilö, joka ymmärtää ja jolla on kokemusta osakeyhtiöstä, ellei tilallisilla itsellään ole jo kokemusta ja tietoa osakeyhtiöstä. Laskelmien tulee myös olla kunnossa, sillä jos laskelmien luvut ovat väärässä, antaa se tilallisille väärän kuvan ja mahdollisesti liian positiivisen kuvan osakeyhtiön

tekemisestä ja sen toiminnasta. Aikaa prosessiin ja sen huolelliseen suunnitteluun kannattaa varata tarpeeksi.

7 Johtopäätökset: onko osakeyhtiöittäminen järkevää

Nykyajan suurenevat maatilat ovat enemmänkin yrityksiä kuin perheviljelmiä. Tästä syystä osakeyhtiö on tullut järkeväksi vaihtoehdoksi. Useimmilla tiloilla on yhtiömuotona toiminimi, eli yksityinen maatalouden harjoittaja. Toinen yleinen yhtiömuoto on maatalousyhtymä. Molemmissa on omat hyvät puolensa, kuten myös osakeyhtiö tarjoaa monia hyviä puolia. Osakeyhtiön tekemiselle on olemassa kuitenkin tiettyjä ehtoja, että osakeyhtiö on järkevää perustaa. Tilan talouden ja tuottavuuden on syytä olla kunnossa jo ennen yhtiöittämistä. Osakeyhtiöittäminen ei ole keino nostaa tilan huonoa taloutta jaloilleen. Osakkailla varsinkin tulee olla selvät sävelet muiden osakkaiden taustoista ja miksi osakeyhtiötä ollaan muodostamassa. Muita tärkeitä tiedettäviä asioita ovat; miten talous saadaan pysymään hyvänä ja jopa paranemaan, onko osakeyhtiöllä selvä suunnitelma tulevaisuudelle ja että laskelmissa käytettävät luvut ovat realistiset. Kun laskelmat ovat realistiset, on osakeyhtiöllä varmempi tulevaisuus ja osakkailla tieto, milloin osakeyhtiöllä on mahdollisuus tuottaa voittoa, ja mitä kaikkea osakeyhtiöltä vaaditaan voiton tuottamiseksi. Kun nämä tärkeät asiat on saatu selville, voidaan osakeyhtiötä ruveta todella perustamaan ja perustamisprosessia ajaa eteenpäin.

Onnistuessaan osakeyhtiö on sen osakkaille erittäin toimiva vaihtoehto. Osakeyhtiö jakaa vastuuta osakkaiden kesken ja antaa osakkaille mahdollisuuden omaan vapaa-aikaan ja harrastuksiin. Osakeyhtiön kirjanpidosta huolehtiminen ei ole niin suuri asia, kunhan se järjestetään järkevästi, että se olisi esteenä osakeyhtiön perustamiselle.

7.1 Työn eteneminen ja hyöty

Itse opinnäytetyön tekeminen oli itselleni melkoinen prosessi ja puristus. Aiheen valinta opinnäytetyölle oli jotenkin luonteva, koska aihetta päätettäessä oli osakeyhtiöittämisestä ollut puhetta enemmän alan lehdissä ja mediassa. Aiheen valintaan vaikutti myös opinnäytetyön tekijän halu jatkaa maataloutta, ja selvittää alustavasti

mitä kaikkea osakeyhtiöittäminen prosessina vaatii ja miten siihen tulee suhtautua. Aiheen valittua alkoi oman tietoperustan hankkiminen itse osakeyhtiöstä. Aluksi en siitä paljoa tiennyt, mutta alan lehtiä lukiessa ja mediasta etsimällä tietoa, alkoi osakeyhtiön toiminta pikkuhiljaa selkeytymään.

Alusta lähtien oli selvää, että laskelmat kannattavuuden suhteen jätetään pois. Tämän takia kysymysten muodostaminen oli melko yksinkertainen homma. Kun kysely oli valmis, tarvittiin enää vain vastauksia. Aluksi suunnitelmana oli tehdä webropoli kysely ja käyttää Facebookin Maajussit-ryhmää hyödyksi. Webropoli kysely luotiin, mutta vastausten määrä kyselyyn Maajussit-ryhmässä ei ollut riittävä. Syynä matalaan vastausten määrään on voinut olla ajankohta ja osakeyhtiöiden vähäinen määrä verrattuna muihin yritysmuotoihin. Ajankohta oli sen takia huono, koska tilallisilla oli mahdollisesti menossa pelloilla syystyöt. Tämän jälkeen kyselyä muokattiin puhelinhaastatteluun sopivaksi. Talven ja kevään aikana alkoi osakeyhtiöiden etsiminen, ja heti ensimmäisen rehuteon jälkeen alkoi itse haastatteluiden tekeminen. Vastaukset tulivat helposti. Tilalliset olivat erittäin ystävällisiä vastaamaan. Vastaukset litteroitiin seuraavan päivän aikana haastattelun suorittamisesta.

Tämän jälkeen oli opinnäytetyö enää kirjoittamista vaille valmis. Tekijälle oli kirjoittaminen hankalaa, ja siihen joutui paneutumaan kunnolla, että tekstiä alkoi syntyä. Kaiken kaikkiaan, opinnäytetyön tekeminen laittoi tekijän välillä melko lujille ja stressi rupesi kasvamaan. Onneksi kannustuksen auttamana rupesi sivuille tulemaan tekstiä, ja opinnäytetyö edistymään, hitaasti mutta varmasti.

Opinnäytetyö tarjosi tekijälle sitä hyötyä mitä siltä myös toivottiin ja tahdottiin saavuttaa. Osakeyhtiöittäminen itse prosessina on nyt paljon tutumpi, ja tiedossa on myös mitä kannattaa pohtia ihan aluksi, jos alkaa osakeyhtiöittämistä miettimään. Työstä on varmasti myös hyötyä niille tilallisille, jotka harkitsevat osakeyhtiön perustamista. Opinnäytetyö antaa kuvan juuri niiltä ihmisiltä ketkä ovat osakeyhtiön tehneet. Mitä asioita kannattaa ottaa huomioon ja mitä pitää tietää ennen kuin osakeyhtiö perustetaan.

Lähteet

Apportti osakeyhtiössä. N.d. Patentti- ja rekisterihallitus verkkosivuilta. Päivitetty 11.8.2019. Viitattu 9.1.2019. <https://www.prh.fi/fi/kaupparekisteri/osakeyhtio/pe-rustaminen/apporttiehto.html>.

Kokonaiskuvaus yhtiömuotoisesta maataloudesta Suomessa. N.d. Yhtiowiki.fi verkkosivuilta. Viitattu 9.1.2019. http://www.yhtiowiki.fi/doku.php?id=yhtiowiki:yhtiömuotoinen_maatalous_suomessa.

Maatalouden rakennekehityssennuste. N.d. Julkaisija: Maatalouden rakennekehityssennuste- palvelu. Viitattu 19.4.2019. <https://portal.mtt.fi/portal/page/portal/taloustohtori/rakennekehityssennuste/aikasaria/tuotantosuunnat>.

Maatalousyhtymä. N.d. Vero.fi -verkkosivuilla. Päivitetty 8.4.2013. Viitattu 5.1.2019. <https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/tietoa-yritysverotuksesta/maatalousyritt%C3%A4j%C3%A4/maatalousyhtyma/>.

Maatilojen määrä vähenee, mutta tuotanto säilyy ennallaan. 2018. Uutinen Luonnonvarakeskus verkkosivuilla. Julkasitu 12.7.2018. Viitattu 10.02.2019. <https://www.luke.fi/uutiset/maatilojen-maara-vahenee-mutta-tuotanto-sailyy-ennallaan/>.

Maidon kokonaistuotanto muuttujina Vuosi ja Tuotanto/käyttö. N.d. Luke.fi -verkkosivuilla. Viitattu 7.5.2018.

http://statdb.luke.fi/PXWeb/pxweb/fi/LUKE/LUKE_02%20Maatalous_04%20Tuotanto_02%20Maito-%20ja%20maitotuotetilasto/03_Maidon_kokonaistuotanto.px/table/tableViewLayout1/?rxid=8b7d9c9b-fc91-42ce-8f0f-d90ff37c6ce8.

Muutokset yrityksen toiminnassa. N.d. Vero.fi -verkkosivuilla. Päivitetty 2.1.2019. Viitattu 9.1.2019. <https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/yrityksen-elinkaari/muutokset-toiminnassa/maatilan-sukupolvenvaihdos/maataloustoiminnan-yhtiöittäminen/>.

Niemi, J. & Väre, M. 2018. Suomen maa- ja elintarviketalous 2018. Julkaisija: Luonnonvarakeskus (Luke), Helsinki 2018. Viitattu 4.1.2019. https://juri.luke.fi/bitstream/handle/10024/542199/luke-luobio_34_2018.pdf?sequence=3&isAllowed=y.

Osakeyhtiön kirjanpito ja tilintarkastus. N.d. Yrityksen perustaminen verkkosivuilla. Viitattu 17.1.2019. <https://yrityksen-perustaminen.net/osakeyhtion-kirjanpito-tilintarkastus/>.

Osakeyhtiö. N.d. Bisnes.fi verkkosivuilta. Viitattu 9.1.2019. <https://bisnes.fi/osakeyhtio/>.

Toiminimi lyhyesti. N.d. Yritä.fi -verkkosivuilla. Päivitetty helmikuussa 2019. Viitattu 4.1.2019. <https://xn--yrit-ooa.fi/toiminimi>.

Toiminimen perustaminen. N.d. Yritä.fi -verkkosivuilla. Päivitetty helmikuussa 2019. Viitattu 4.1.2019. <https://xn--yrit-ooa.fi/toiminimen-perustaminen>.

Toiminimen kirjanpito. N.d. Yritä.fi -verkkosivuilla. Päivitetty helmikuussa 2019. Viitattu 5.1.2019. <https://xn--yrit-ooa.fi/toiminimen-kirjanpito>.

Tukiverotus – maataloudenharjoittaja. N.d. Vero.fi -verkkosivuilla. Päivitetty 3.1.2019. Viitattu 5.1.2019 <https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/tietoa-yritysverotuksesta/tuloverotus/maatalousyrittaja/>.

Tomperi. S. 2016. Käytännön kirjanpito. Helsinki: Edita

Yksityisen elinkeinoharjoittajan perustamisilmoitus. N.d. Yritys- ja yhteisötietojärjestelmä -verkkosivuilla. Viitattu 4.1.2019. <https://www.ytj.fi/index/ilmoittaminen/perustamisilmoitus/yksityinenelinkeinoharjoittaja.html>.

Yhtymäopas maa- ja metsätiloille. 2016. ProAgria Etelä-Pohjanmaan julkaisu. Opas ProAgrian verkkosivuilla. Viitattu 5.1.2019. https://www.proagria.fi/sites/default/files/attachment/yhtymaopas_maa- ja_metsatiloille.pdf.

Yhtiömuotoinen toiminta. N.d. Mela.fi verkkosivuilta. Päivitetty 15.1.2013. Viitattu 14.3.2019. <https://www.mela.fi/fi/elakevakuutus/myel-vakuutus/kenelle-vakuutus/yhtiömuotoinen-toiminta>.

Liitteet

Liite 1. Opinnäytetyön kyselyn kysymykset

1. Osakkaiden lukumäärä?
2. Minkä ikäisiä yhtiön osakkaat ovat?
3. Minkälainen koulutus osakkailla on? Mahdolliset ammatit?
4. Osakeyhtiö tällä hetkellä? (Mitä eläimiä, kuinka paljon, paljonko peltoa ha)
5. Minkä takia osakeyhtiö tehtiin?
6. Mistä saatu apua osakeyhtiön tekemiseen/perustamiseen? (Saatiinko tarpeeksi osaavaa apua)
7. Millainen prosessi osakeyhtiön perustaminen oli?
8. Ulkoisen avun tärkeys prosessin yhteydessä?
9. Onko osakeyhtiöstä saatu haluttua ja toivottua hyötyä?
10. Onko osakeyhtiön perustamisesta ollut haittaa?
11. Mitä kaikkea osakeyhtiöön kuuluu? (eläimet, pellot, koneet)
12. Omia mietteitä osakeyhtiöittämisestä?
13. Osakeyhtiöittämisen hyvät ja huonot puolet?

Liite 2. Osakeyhtiö nro. 1 haastattelun tulokset

Haastattelu nro. 1: 210 lypsyylehmää, peltoa 275ha ja sopimusviljelyssä 100ha

Osakeyhtiössä on viisi osakasta. Yrittäjien ikä on 31-39 vuoden välillä. Osakkailla on aikaisempaa koulutusta yliopistosta ja ylemmästä ammattikorkeakoulusta. Yhtenä suurimpana syynä osakeyhtiön tekemiselle nähtiin verotus. Osakkaista kaksi työskentelee muualla päivätöissä. Osakeyhtiö nähtiin myös tämän asian kannalta etuna, koska kaikkia osakkaita ei ole sidottu tilan töihin. Tämä myös selvensi vastuun jakoa yhtiössä. Yhden ihmisen ei tarvitse osata kaikkea, vaan jokaisella on oma vastuualue hoidettavana.

Siihen että osakeyhtiö oli valmis ja toiminnassa, meni useampi vuosi. Syynä prosessin kestämiselle oli omistusjaon selvittäminen, rahoituksen hankinta ja samaan aikaan tullut euro kriisi ei helpottanut asiaa. Apua osakeyhtiön tekemisessä ja prosessin eteenpäin viemisessä saatiin ProAgrialta ja rahoittajalta. Ulkoista apua arvostettiin suuresti ja sen mukana olo oli välttämätöntä. Vinkkinä kaikille, jotka miettivät osakeyhtiön tekemistä, on varata tarpeeksi aikaa asioiden selvittämiseen ja läpikäymiseen. Tärkeänä on myös ottaa apuun joku, joka tietää ja ymmärtää osakeyhtiön tekemisen haasteet ja osaa auttaa niissä.

Osakeyhtiön perustamiseen on oltu tyytyväisiä. Huonoina puolina nähtiin paperitöitten kasvanut määrä, johtuen kahdenkertaisesta kirjanpidosta. Tarkalla kirjanpidolla nähtiin myös hyviä puolia. Kun kaikki taloudelliset asiat on kirjattu tarkkaan ylös, on taloutta helpompi tarkastella. Yhtiön osakkailla ei ole kellään yli 33% omistajuutta osakeyhtiöstä, tai pariskunnalla yli 50% omistajuutta. Tämä johtaa siihen, että yhtiö ei saa ilmaista lomituspalvelua. Osakeyhtiöön kuuluu navetan ja eläinten lisäksi appeen teko koneet, ja rehunteko kalusto. Yhtiön osakkaat urakoivat yhtiölle omilla koneillaan muita töitä.

Liite 3. Osakeyhtiö nro. 2 haastattelun tulokset

Haastattelu nro. 2: 70 lypsylehmää, peltoa 130ha

Osakeyhtiössä on neljä osakasta. Osakkaiden ikä vaihtelee 22-50 vuoden välillä. Yhtiön osakkailla on aikaisempaa koulutusta agrologin, ajoneuvo asentajan koulutus. Syyksi osakeyhtiön tekemiselle oli verotuksesta saatavat hyödyt.

Apua osakeyhtiön tekemisessä saatiin ProAgrialta sekä yksityiseltä konsultilta. Myös itse käytettiin aikaa asioiden selvittämiseen tutkimalla tietoa netistä. Prosessina osakeyhtiön saaminen koettiin hieman hankalana. Hankaluus johtui siitä, että verottaja ei ollut ennen tehnyt osakeyhtiöittämistä, joten se oli myös hänelle uusi juttu. Ennakkopäätös oli huono rakennusten arvon suhteen, joten tämä vaati uusintakäsittelyn, joka taas vei aikaa ja vaati lisää panostamista. Ulkoisen avun tärkeyttä ei pystytty vähättelemään yhtään.

Päätökseen tehdä osakeyhtiö ollaan oltu tyytyväisiä. Osakeyhtiö tuotti hyvät tulot jo ensimmäisenä vuonna ja osinkoja ollaan pystytty maksamaan hyvän pääoman vuoksi. Haittapuolina osakeyhtiölle nähtiin hieman monimutkainen kirjanpito ja pakolliset tilintarkastukset. Osakeyhtiön mukaan on otettu navetta, eläimet ja pellot. Koneita ei haluttu ottaa mukaan ollenkaan, vaan ne jätettiin omaan omistukseen. Omia mietteitä ja neuvoja osakeyhtiöön liittyen tilalta kerrottiin a ja b sarjan osakkeiden miettiminen. Tärkeänä nähtiin, että jokainen osakas saa sen verran osakkeita, että jokainen on oikeutettu saamaan MYEL.

Liite 4. Osakeyhtiö nro. 3 haastattelun tulokset

Haastattelu nro. 3: 56 lehmää, peltoa 145ha

Osakeyhtiössä on kaksi osakasta. Osakkaiden iät ovat 46 ja 36 vuotta. Osakkailla on aikaisempaa koulutusta maanviljelijän perustutkinto ja rekkamies. Osakas, jolla on rekkamiehen koulutus, ei enää työskentele rekkakuskina, vaan on töissä osakeyhtiössä. Syyinä osakeyhtiön tekemiselle mainittiin verotus ja rakentaminen tulevaisuudessa.

Apua osakeyhtiön tekemisessä saatiin ProAgrialta ja yksityiseltä konsultilta. Osakeyhtiön tekemistä ei nähty vaikeana, ja se saatiin helposti tehtyä. Helppoudesta huolimatta työmäärä kaikkien papereitten selvittämiseen oli suuri. Ulkopuolinen apu arvostettiin suureksi ja erittäin tärkeäksi.

Osakeyhtiön kannattavuudesta ja järkevyydestä ei vielä osattu sanoa mitään, koska osakeyhtiö oli vielä niin nuori, eikä tuloksia oltu saatu. Haittojakaan osakeyhtiöön liittyen ei osattu sanoa, juurikin osakeyhtiön nuoruuden takia. Yhtenä muistettavana asiana ja hieman myös haittana mainittiin kuminkin se, että hankintoja tehdessä osakeyhtiön nimissä, on muistettava osakeyhtiön säännöt. Osakeyhtiössä mukana on navetan ja eläinten lisäksi myös kaikki koneet ja kaikki metsät.

Vinkkinä muille osakeyhtiötä tekeville tai sitä miettiville oli, että kannattaa ottaa mukaan prosessiin sellainen ihminen, joka tietää jo asiasta ja osaa kertoa mitä missäkin vaiheessa pitää ottaa huomioon. Osakeyhtiön tekemistä ei myöskään pidä tehdä hetken mielijohteesta, vaan suunnitelmat kannattaa olla mietitty pitemmälle tulevaisuuteen.

Liite 5. Osakeyhtiö nro. 4 haastattelun tulokset

Haastattelu nro. 4: 150 lehmää, peltoa 0ha

Osakeyhtiössä on kaksi osakasta. Osakkaiden iät ovat 41 ja 48 vuotta. Aikaisempina ammatteina osakeyhtiön osakkailta löytyy metallialan perustutkinto ja agrologin koulutus. Kun tila ei vielä ollut osakeyhtiö, tila osti läheltä toisen navetan, joka oli mennyt konkurssiin. Konkurssinavetta oli jo ollut osakeyhtiö. Erilaisten laskelmien perusteella, oli järkevintä jatkaa osakeyhtiönä, ja ottaa tilan oma navetta myös mukaan osakeyhtiöön.

Apuna osakeyhtiön tekemisessä oli ProAgria ja pankki. Pankista saatiin neuvoja talouden hallintaan ja verotuksen toteuttamiseen. Osakeyhtiön tekeminen ei ollut vaikeaa, koska ostettu navetta oli jo osakeyhtiö, joten prosessi ei ollut rasittava. Vaikka osakeyhtiön tekeminen ei ollut vaikeaa, ei sitä olisi silti tehty ilman ulkopuolista apua. Osakeyhtiö ei itse hoida laskuja, vaan siihen on palkattu ulkopuolinen firma hoitamaan asiat, joten ulkopuolinen apu on mukana vielä osakeyhtiön toimiessakin.

Laskelmissa oltiin laskettu, että kolmantena vuotena kun osakeyhtiö on toiminnassa, alkaa se myös tuottamaan voittoa. Tähän myös päästiin ja siihen ollaan tyytyväisiä, että laskelmat pitivät paikkaansa ja nyt tulosta alkaa syntyään. Osakeyhtiöön oltiin oltu ylipäättään tyytyväisiä. Huonona puolena nähtiin paperihommien kasvaminen. Vaikka kaikki on osakeyhtiössä tarkempaa kirjanpidon suhteen, nähtiin se myös hyvänä asiana, koska sillä tavalla kaikki on kaikille selvää osakeyhtiön taloudesta.

Osakeyhtiössä on mukana navetan ja eläinten lisäksi myös navetassa käytettävät koneet karjan ruokintaan. Muita koneita tai peltoja ei ollut mukana osakeyhtiössä. Vinkkejä muille tuleville osakeyhtiöille osattiin kertoa ostetun konkurssiin menneen navetan perusteella. Osakkaiden olisi hyvä tuntee toisensa keskenään ja tietää kunkin vahvuudet. Jos muita ei tunneta, olisi tärkeää, että kaikki osallistuvat ja tekevät niitä asioita osakeyhtiössä mitä osaavat. Myös osakkeiden jakaminen osakkaiden kesken on tärkeää toteuttaa sen mukaan, miten töitä tehdään, ja että ne ketkä tekevät töitä navetassa saavat myös vaikuttaa hankintoihin ja päätöksiin.

Liite 6. Osakeyhtiö nro. 5 haastattelun tulokset

Haastattelu nro. 5: 300 lehmää, peltoa 250ha

Osakeyhtiössä on kaksi osakasta. Kummankin osakkaan ikä on 35 vuotta. Osakkailta kummallakin on maatalouden perustutkinto ja toisella myös agrologin tutkinto. Syynä osakeyhtiön tekemiselle kerrottiin kevyempi verotus.

Apua osakeyhtiön tekemiseen saatiin tilitoimistolta. Prosessina osakeyhtiön tekemistä ei nähty vaikeana ollenkaan, vaan siihen suhtauduttiin melko kepein mielin. Tilitoimisto hoiti laskemisen ja itse tarvitsi vain laittaa nimi paperiin. Ulkopuolinen apu nähtiin siis erittäin tärkeänä, eikä ilman ulkopuolista apua olisi tullut koko osakeyhtiötä.

Vaikka tilitoimisto oli hoitanut ja tehnyt laskelmat osakeyhtiön taloudelle tulevaisuudessa, eivät ne silti pitäneet paikkaansa ja näin osakeyhtiön tulot ovat heikentyneet. Tästäkin huolimatta osakeyhtiön tekemistä ei harmitella, eikä osakeyhtiö ole tuonut muita haittoja.

Osakeyhtiön mukaan oli haluttu ottaa kaikki omaisuus. Vinkkinä osakkaat halusivat painottaa, että päätöstä tehdä osakeyhtiö kannattaa miettiä tarkkaan.

Liite 7. Osakeyhtiö nro. 6 haastattelun tulokset

Haastattelu nro. 6: 150 lehmää, peltoa 300ha

Osakeyhtiössä on kolme osakasta. Osakkaiden iät ovat 18, 45 ja 45 vuotta. Osakeyhtiötä oltiin tilalla jo mietitty pitemmän aikaa. Kun varainsiirtovero poistui, oli se lähtölaukaus prosessille tehdä osakeyhtiö.

Apuna osakeyhtiön tekemisessä saatiin konsulttitoimistolta. Osakeyhtiön perustaminen vaati yllättävän paljon töitä, liittyen juurikin laskelmien laskemiseen ja papereiden selvittelyyn, mutta hankalana prosessia ei kuitenkaan nähty tai koettu. Ulkopuolinen apu koettiin korvaamattomana.

Osakeyhtiön perustamiseen on oltu tyytyväisiä. Se on selkeyttänyt taloutta huomattavasti. Vaikka talous on nyt selkeämpää, nähtiin paperitöitten kasvanut määrä ja pöytäkirjojen teko haittana ja hieman rasitteena.

Osakeyhtiössä on mukana navetan ja eläinten lisäksi myös pellot ja kaikki koneet. Vinkkinä muille haluttiin painottaa, että yritys on yritys, eikä sitä pidä sotkea yksityistalouteen. Näin talous niin yrityksen kuin yksityistalouden puolella pysyvät selkeämpiä. Kevyempää verotusta ei myöskään nähty syynä tehdä osakeyhtiötä, vaan taustalla pitää olla myös muita syitä, kuten vaikka investoiminen.

Liite 8. Osakeyhtiö nro. 7 haastattelun tulokset

Haastattelu nro. 7: 115 lehmää

Osakeyhtiössä on kaksi osakasta. Osakkaiden iät ovat 46 ja 47 vuotta. Osakkailla kummallakin on maatalouden perustutkinto aikaisempaan koulutuksena. Syy tehdä osakeyhtiö, oli että riskien hallinta on osakeyhtiössä helpompaa. Osakeyhtiö nähtiin myös järkevänä valintana nykyään, kun kyseessä on suuremman talouden hallinta.

Apua osakeyhtiön tekemiseen ei tarvittu kuin juridisella puolella. Osakkailla oli jo aikaisempaa kokemusta osakeyhtiön tekemisestä ja sen hallinnoimisesta, joten ulkopuolinen apu koettiin tarpeettomana. Osakeyhtiön tekeminen oli siis helppo ja yksinkertainen prosessi.

Osakeyhtiöltä toivottiin sitä perustaessa, että riskien hallinta parantuisi ja siihen on myös päästy. Maailmalla muuttuvat asiat pystytään ottamaan nyt helpommin vastaan. Vaikka osakeyhtiö tuottaa vero hyötyjä, ei sitä nähty kovin merkittävänä etuna. Osakkaat mainitsivat myös, että vero hyötyä liioitellaan liian paljon osakeyhtiössä. Haittaa osakeyhtiön perustamiselle ei nähty olevan.

Osakeyhtiössä ei aluksi ollut mukana kuin navetta ja eläimet, mutta kun tilalle on investoitu uusia rakennuksia, on ne otettu osakeyhtiöön mukaan. Vinkkinä kerrottiin, että jo ennen kuin osakeyhtiötä tehdään, pitää tilan pystyä tekemään tulosta ja tulosta pitää myös pystyä tekemään, kun osakeyhtiö on toiminnassa. Laskelmien tarkkuutta ja todellisuutta painotettiin.

Liite 9. Osakeyhtiö nro. 8 haastattelun tulokset

Haastattelu nro. 8: 200 lehmää, peltoa 300ha

Osakeyhtiössä on neljä osakasta. Osakkaat ovat syntyneet 1960-luvun jälkeen. Aikaisempaa koulutusta osakkailta löytyy maatalouden perustutkinnosta ja emäntäkoulusta.

Syynä osakeyhtiön tekemiselle mainittiin tulossa oleva iso investointi ja vero helpotukset. Apua osakeyhtiön tekemisessä saatiin pankilta ja kahdelta yksityiseltä konsultilta. Prosessina osakeyhtiön tekeminen koettiin erittäin helppona. Aikaa koko prosessiin meni vain kaksi kuukautta. Ulkoisen avun tärkeyttä pidetään suurena osana prosessin helppouteen.

Osakeyhtiöön ollaan oltu tyytyväisiä. Osakeyhtiöön liittyviä haittoja ei osattu kertoa yhtään. Edes kasvaneet paperityöt eivät olleet niin suuri rasite, kuin alussa luultiin. Osakeyhtiöön kuuluu navetan ja eläinten lisäksi muutama traktori ja rehun jako koneet eläimille. Vinkkinä muille kerrottiin, että osakeyhtiötä on turha pelätä. Kunhan kaikki paperit ja tarvittavat tiedot pystyy esittämään heti, ei prosessi ole monimutkainen. Osakkaat sanoivat myös, että osakeyhtiön perustamiselle kannattaa olla myös jokin muu syy kuin pelkästään verotuksen helpotus. Esimerkiksi iso investointi tai laajentaminen olisivat hyviä syitä osakeyhtiön perustamiselle, ja silloin osakeyhtiö olisi myös järkevä vaihtoehto.

Liite 10. Osakeyhtiö nro. 9 haastattelun tulokset

Haastattelu nro 9: 130 lehmää, peltoa 100ha ja vuokralla 180ha

Osakeyhtiössä on kolme osakasta. Osakkaiden iät ovat 25 ja kaksi 55 vuotiaista. Osakkailla on aikaisempaa koulutusta kauppatieteiden ja maatalousalan perustutkinnon osalta.

Syynä tehdä osakeyhtiö mainittiin verotuksessa tuleva helpotus, tulossa oleva sukupolven vaihdos ja vahvasti ylivelkaantunut tilan talous. Ylivelkaantuminen johtui siitä, koska peltoihin oli investoitu suuresti. Apua osakeyhtiön tekemiseen saatiin yksityiseltä tilitoimistolta. Itse prosessi, tehdä osakeyhtiö, oli helppo. Ainut mikä aiheutti ongelmia ja miettimistä oli omat ennakkoluulot prosessin vaikeudesta ja hitaasta etenemisestä. Osakkaat mainitsivat, että oman pääoman riittävydestä oli suuri apu osakeyhtiötä tehdessä. Ulkopuolinen apu arvostettiin korkealle. Ulkopuolisella avulla saatiin laskelmat kuntoon ja niihin pystyttiin luottamaan, ja ne myös olivat realistiset.

Osakeyhtiön perustamiseen ollaan oltu tyytyväisiä. Vaikka osakeyhtiön perustamisella saadaan vero hyötyä, ei osakeyhtiö ole kuitenkaan keino parantaa tilan taloutta. Syyt perustaa osakeyhtiö, pitää liittyä joko laajentamiseen tai investointiin. Haittoja osakeyhtiöön liittyen ei mainittu ollenkaan.

Osakeyhtiöön on otettu mukaan navetta, eläimet, pellot ja kaikki koneet. Ainoastaan tilan metsät on jätetty ulkopuolelle. Vinkkeinä osakkaat kertoivat, että kun tehdään laskelmia osakeyhtiön kannattavuudesta, kannattaa luvut ja laskelmat pitää todellisina. On liian helppoa huijata itseään ja vääristellä lukuja todellisuutta paremmaksi. Sen takia on kannattavaa käyttää ulkopuolista apua, koska silloin luvut ja laskelmat ovat myös todellisia. Kuten jo aikaisemmin osakkaat olivat kertoneet, ei osakeyhtiötä pidä tehdä, jos tilalla menee huonosti talouden suhteen. Tilan pitää olla toimiva, jotta osakeyhtiö on järkevää perustaa. Oman pääoman riittävyys on myös tärkeää ja jopa pakollista osakkaitten mielestä.

Liite 11. Osakeyhtiö nro. 10 haastattelun tulokset

Haastattelu nro. 10: 270 lehmää, peltoa 250ha

Osakeyhtiössä on kaksi osakasta. Osakkaiden iät ovat 30 ja 42 vuotta. Aikaisempaa koulutusta osakkailla on lähihoitajan ja agrologin aloilta.

Syynä tehdä osakeyhtiö mainittiin verotuksen helpotus. Suurempi syy osakeyhtiölle oli se, että sen myötä toiminta selkeytyy talouden osalta, kun siitä pidetään tarkempaa kirjaa. Apua osakeyhtiön tekemiseen saatiin yksityiseltä konsulttiyhtiöltä. Osakeyhtiön perustamisen helppous yllätti osakkaat. Hyvällä ja pätevällä ulkopuolisella avulla prosessia ei koettu liian raskaaksi. Tästä syystä ulkopuolinen apu on erittäin tärkeää prosessissa.

Päätökseen perustaa osakeyhtiö ollaan oltu erittäin tyytyväisiä. Osakeyhtiö on tuottanut hyötyä niiltä osin miltä sitä myös toivottiin. Talous on selkeytynyt ja verohelpotuksista ollaan oltu tyytyväisiä. Haittoja osakeyhtiöstä ei osattu sanoa yhtään. Tila pyörii samalla tavalla kuin ennen osakeyhtiötä.

Osakeyhtiöön on otettu mukaan kaikki. Tähän siis sisältyy navetta, eläimet, koneet, pellot ja metsät. Vinkkeinä muille osakkaat mainitsivat kunnollisen valmistautumisen. Kunnollisella valmistautumisella saatiin prosessi vietyä helposti läpi, eikä siitä tullut taakkaa osakkaille. Osakkaat mainitsivat myös ennakkopäätösten kunnossa olemisen ja laskelmien todellisuuden. Tämä helpottaa prosessia niin tilallisten kuin myös ulkopuolisten puolesta.